

УДК 911.3

Іванова О.С.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МЕЛОГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ

У даній статті сформульовано поняття мелогеографії, її структуру, зв'язок з іншими науками, методи дослідження.

In this article was defined the concept of melogeography, her structure, connection with another sciences, methods of research.

Актуальність статті. Фольклор українців справедливо вважається одним з найбагатших надбань культурної спадщини європейських націй. Вивчення мелогеографії є актуальною темою на сучасному етапі розвитку туризму в Україні, адже можна розробити багато нових екскурсійних маршрутів на основі музичної народної творчості.

Ступінь вивченості проблеми. Первинними засадами мелогеографії стали дослідження музичного фольклору України та створення атласу поширення основних пісенних форм. Вивчення територіальних народномузичних стилів України ініціювали С.Людкевич, Ф.Колесса, К.Квітка. Останній довів, що пісенний тип є „етногеографічною категорією, яка підходить для фольклористичного вивчення особливостей розселення етносів у минулому”[2]. Діяльність К.Квітки окреслює перший період мелогеографії – формування її завдань й аналітичного апарату, зондування територій, загальна розмітка й опис ареалів, виявлення їх суцільності, розмежування – все це поки ще без спроб картографування.[1,2]

Висунуті ідеї підхопив В.Гошовський. У 1971 р. він писав, що предмет мелогеографії становлять ареали поширення пісенних типів.[1] Науковець розпочав другий період мелогеографії, відзначений появою карт.[3]

Виклад основного матеріалу. Сьогодні відбувається перехід до наступного етапу мелогеографії. Він характеризується детальним структурно-типологічним аналізом явищ, картографуванням встановлених структурних елементів за конкретними населеними пунктами, тобто документальне картографування. Отже, мелогеографія – спеціалізований напрямок географічного музикознавства, направлений на вивчення певних життєвих циклів (епізодів) тієї чи іншої видатної особи в межах країни, а також музики під кутом зору територіального поширення цілісних об'єктів або їх елементів.

Рис. 1. Структура мело географії

Мелогографія українського мелосу (музично-поетичні форми) вивчає географію поширення різних типів музики, їх прояв в умовах сучасності.

Мелогографія композиторської музики вивчає географію та життєдіяльність композиторів, їх творчий шлях.

Естрадна мелогографія досліджує особливості вокальної та оркестрової творчості, її географію.

Табл. 1. Структура українського мелосу

<i>Український мелос</i>		
<i>Обрядовий фольклор</i>	<i>Героїчний ліро-епос</i>	<i>Лірична творчість</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Сімейно-обрядова творчість • Календарно-обрядова творчість 	<ul style="list-style-type: none"> • Билини • Думи • Історичні пісні • Ліро-епічні пісні • Стрілецькі пісні 	<ul style="list-style-type: none"> • Побутова лірика • Суспільно-побутова лірика • Дитячі пісні

Мелогографія видатних осіб – напрям мелогографії спрямований на вивчення життя і творчості музикантів.

Мелогографія національних музикантів досліджує розвиток мелосу в Україні, історію формування та територіальне поширення.

Мелогографія іноземних музикантів в Україні вивчає життя і творчість діячів, вплив фольклору на їх творчість та внесок у формування національного мелосу. Основним завданням є дослідження географічного поширення іноземних музикантів на території України.

У системі наук мелогографія має тісні зв'язки з: географією – вивчення територіального поширення мелосів та її окремих представників у країні; музикою – вивчення музичної культури; музичною грамотою (сольфеджіо); музичною літературою – вивчення історії музики; картографією – складання та вивчення карт; туризмом – дослідження з мелогографії можна використовувати для створення нових екскурсійних маршрутів.

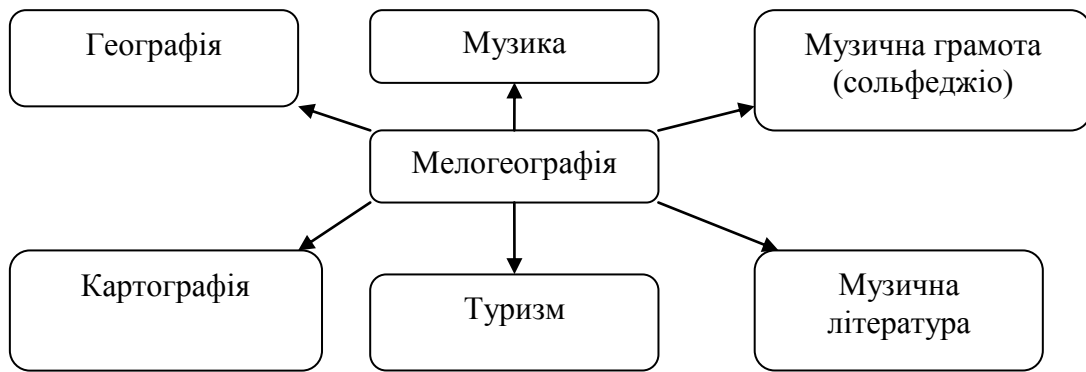

Рис. 2. Зв'язок мелогографії з іншими науками

Комплексний підхід до вивчення мелогографії передбачає використання багатьох методів дослідження, серед них: порівняльно-географічний метод – аналіз територіального розташування мелосу, а також створення карт; історичний – простежується історія розвитку мелосу в Україні; метод систематизації – узагальнюються дані зібрані при вивченні мелогографії та їх класифікація за характерними рисами; метод польових досліджень – збір первинної інформації, шляхом запису музичної інформації при особистому спілкуванні з населенням.

Мелогографія як основа для розвитку нових напрямків у туризмі України потребує дослідження, виявлення зв'язків, законів та закономірностей. Складність наукових досліджень, комплексність і тривалість виконання зумовлюють необхідність подрібнення їх на взаємоузгодженні та взаємопов'язані етапи: визначення проблеми та її конкретизація; попередня розробка теоретичних положень; вивчення історико-економічного та сучасного стану опрацьованості проблеми; збір, систематизація та вивчення інформації; визначення методики та методів дослідження; працювання інформації (обчислення, групування, зведення у таблиці, побудова графіків, картосхем, розробка логічних схем); розробка висновків і пропозицій; письмове викладення матеріалів дослідження; впровадження результатів дослідження.

Метою мелогографії є визначення сучасного стану розвитку мелогографії в Україні, дослідження територіальних відмінностей українського мелосу та створення туристичних маршрутів для розвитку туризму.

Носіями інформації мелогографії можуть бути різні наукові документи, а саме: книжки (монографії, підручники, навчальні посібники); періодичні видання (журнали, праці інститутів, наукові збірники); звіти про науково-дослідні роботи; інформаційні видання (інформаційні листки, реферати, бібліографічні покажчики тощо).

Висновки. Враховуючи те, що мелогографія України – це новітній напрямок наукових досліджень, слід детально її дослідити, розробити понятійно-термінологічні основи, чітко визначити об'єкт та предмет, визначити методологію та методи, виявити зв'язки, закони та

закономірності. Дослідження мелогографії фольклору та видатних осіб є актуальною темою. Результати таких досліджень можна використовувати у розвитку туризму України, шляхом створення нових екскурсійних маршрутів.

1. Гошовський В. Етногенетичні аспекти мелогографії // Матеріали наук.конф. пам'яті Івана Данькевича – Ужгород, 1992 – с. 318 – 320.
2. Гусев В., Марченко Ю. Календарно-песенная культура восточного Полесья (к проблеме межэтнических взаимосвязей)// Полісся: мова, культура, історія: Матер.міжнар.конф./ Редкол.: П.Ю Грищенко та ін. – Київ, 1995 – с.343 - 348
3. Грінченко М. Історія української музики, Київ, 1922